

Warszawa, 3.07. 2003 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

36123

RPO-442520-III/03/JL/LN

Pan
prof. dr Jerzy HAUSNER
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Gospodarki, Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Premierze,

Uprzejmie informuję Pana Premiera, że otrzymałem od Pana Profesora Zdzisława Jana Ryna niezwykle interesujący materiał na temat doświadczeń Katedry Psychiatrii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, zebranych w toku prowadzonych od 1959 r. badań odległych następstw zdrowotnych u ofiar represji politycznych.

Badania pozostają w ścisłym związku z przesłankami nabycia prawa do renty inwalidzkiej na podstawie art. 12 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm.).

W świetle tego przepisu nabycie prawa do renty inwalidzkiej przez osobę represjonowaną nie wynika z samego faktu podlegania represjom, ale wymaga wykazania, że stwierdzone inwalidztwo pozostaje w związku z pobytem w miejscach represjonowania i jest następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób pozostających w związku z takim pobytem (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1999 r., sygn. II UKN 124/99, OSNAPiS 2000 r. Nr 24, poz. 912).

Związek zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób z pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy, a także związek inwalidztwa z takim pobytem ustala lekarz orzecznik ZUS.

W materiale zawarte są krytyczne oceny postępowania części lekarzy orzeczników ZUS wobec ofiar represji politycznych oraz będący ich konsekwencją postulat, aby każda ofiara prześladowań politycznych otrzymywała należne jej uprawnienia w zakresie inwalidztwa wojennego bez konieczności przeprowadzania żmudnych, kosztownych i nieraz wtórnie traumatyzujących badań specjalistycznych.

W oparciu o napływające do mnie skargi mogę potwierdzić, że grupa ofiar represji politycznych wykazuje się szczególną wrażliwością na sposób ich traktowania przez lekarzy orzeczników ZUS. Decyzja o przyznaniu uprawnień do renty inwalidy wojennego wymaga właściwych dokumentów, których zgromadzenie jest skomplikowane i pracochłonne, a krąg uprawnionych to osoby starsze i ciężko doświadczone przez los, który ponadto ulega ustawicznemu zmniejszeniu.

Podzielam zatem wniosek o konieczności zweryfikowania zasad postępowania lekarzy orzeczników ZUS wobec ofiar represji politycznych. Krytycznej oceny wymagają także warunki nabywania prawa do świadczenia, w szczególności odnoszące się do ustalenia odległych następstw zdrowotnych u ofiar represji politycznych. W mojej ocenie problemy z tym związane należą do głównych przyczyn niepotrzebnego przedłużania postępowania sądowego i podwyższania kosztów.

W załączeniu przedkładam do wiadomości materiał o aspektach społecznych i etycznych w opiniowaniu psychiatrycznych ofiar prześladowań politycznych, opracowany w Zakładzie Patologii Społecznej Katedry Psychiatrii CM UJ.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do podniesionych problemów.

Z wyrazami szacunku

/-/